

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie**

Szczecin, dnia 6 grudnia 2011 r.

Tekst ujednolicony

**Pan
Andrzej Kreft
Dyrektor Regionalnego Zarządu
Gospodarki Wodnej w Szczecinie**

LSZ-4101-28-01/2011
P/11/109

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie przeprowadziła w Regionalnym Zarządzie Gospodarki Wodnej w Szczecinie (zwanym dalej „RZGW”), kontrolę wykonywania w latach 2008-2011 (I półrocze) wybranych obowiązków ustawowych związanych z zarządzaniem zasobami wodnymi, w tym zapobiegania powodziom.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 3 listopada 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, pozytywnie ocenia realizację ustawowych obowiązków w skontrolowanym zakresie.

1. W latach 2009-2011 (do 30 listopada.) RZGW administrował obszar regionu wodnego obejmujący 16 regionów bilansowych (od nr 01 do 16). W okresie od 30.07.2005 r. do 17.03.2011 r. Dyrektor RZGW miał obowiązek (zniesiony z dniem 18.03.2011 r.) opracowania studiów ochrony przeciwpowodziowych w regionie wodnym², spełniających wymogi art. 79 ust. 2 pkt 1 i 3, ust. 3 oraz ust. 4 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne³, którego nie zrealizował w odniesieniu do regionów bilansowych nr 09-14 i 16.

¹ Dz. U. z 2007 r., Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Art. 1 pkt 60 lit. b) tiret drugie ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 130, poz. 1087 ze zm.) nakładał na Dyrektora RZGW od dnia 30.07.2005 r. obowiązek opracowywania studiów ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym, który z dniem 18.03.2011 r. został zniesiony i zastąpiony obowiązkiem sporządzenia planów zarządzania ryzykiem powodziowym w regionach wodnych na mocy art. 1 pkt 27 lit. a) tiret trzecie ustawy z dnia 5.01.2011 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 32, poz. 159)

³ Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.

W 2005 r. dla całego regionu wodnego opracowano „*Studium bezpośredniego zagrożenia powodzią na obszarze RZGW w Szczecinie*” (14.03.2005 r.), w którym określono obszary bezpośredniego zagrożenia na obszarach nieobwałowanych. W następnych latach RZGW zleciło i uzyskało dokumenty dla regionów bilansowych nr 01-10⁴, stanowiące podstawę opracowania w latach 2008-2011 „*Studiów ochrony przeciwpowodziowej dla regionu bilansowego nr: 01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 15*”, w których - zgodnie z art. 79 ust. 2 pkt 2 i 3 Prawa wodnego - określono granice zasięgu wód powodziowych, obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią i obszary potencjalnego zagrożenia powodzią.

Badania studiów ochrony przeciwpowodziowej i dokumentów z nim związanych wykazały, że nie wypełniono wymogów art. 79 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 i 4 Prawa wodnego, gdyż studia:

- dla wszystkich ww. regionów bilansowych nie określały kierunków ochrony przed powodzią oraz podziału obszarów na obszary wymagające ochrony przed zalaniem z uwagi na ich zagospodarowanie, wartość gospodarczą lub kulturową,
- dla regionów bilansowych nr 01, 02, 05, 06, 07, 08 i 15 nie zostały zaopiniowane przez wszystkie właściwe rady gmin, powiatów i sejmików wojewódzkich.

Do dnia 30.06.2011 r. nie sporządzono planów zarządzania ryzykiem powodziowym w regionach wodnych z powodu braku map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego. Obowiązek ustawowy opracowania tych map do 22.12.2013 r. ciąży na Prezesie Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej (zwanego dalej *Prezesem KZGW*), a opracowania ww. planów² do 22.11.2015 r. na Dyrektora *RZGW*.

2. W okresie od 1 stycznia 2002 r. do dnia 30.06.2011 r. Dyrektor *RZGW* nie opracował projektu planu ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego oraz warunków korzystania z wód regionu i wód zlewni z administrowanego terenu, czym nie wypełnił obowiązków określonych odpowiednio w art. 92 ust. 3 pkt 6 w związku z art. 220 oraz w art. 92 ust. 3 pkt 2, art. 113 ust. 1 pkt 4 i 5 i art. 116 Prawa wodnego.

W badanym okresie *RZGW* prowadził prace przygotowawcze w ramach procedury ustalania warunków korzystania z wód regionu i wód zlewni, na które wydatkował łącznie 41,8 tys. zł na opracowanie; "*Metodyki opracowywania warunków korzystania z wód regionu wodnego oraz warunków korzystania z wód zlewni*"; udział autorów opracowania we wdrażaniu założeń dla pilotażowego obszaru, tj. dla zlewni Iny; sporządzenie analizy prawnej pn „*Opracowanie materiałów dotyczących*

⁴ *Inwentaryzacja i ocena aktualnego stopnia zabezpieczenia przeciwpowodziowego zlewni rz. Odry poniżej Nysy Łużyckiej dla potrzeb studium ochrony przeciwpowodziowej* (16.12.2008 r.) Obejmująca: zlewnię rzeki Odry poniżej ujścia Nysy Łużyckiej wraz z dopływami: Pliszką, Ilanką, Myślą, Kurzycą, Słubią, Rurzycą, Tywą, Płonią, Iną, Krępą, Gunicą i Gowienicą oraz dla regionów 07 i 08 „*Uzupełniające pomiary sytuacyjno-wysokościowe wałów przeciwpowodziowych dla potrzeb studium ochrony przeciwpowodziowej*” (6.10.2008 r.) obejmujące: gminy Stare Czarnowo, Stargard Szczeciński, Dolice, Pyrzyce, Przelewice (w powiatach: gryfiński, stargardzkim, pyrzyckim).

formalno-prawnych uwarunkowań przygotowania i wdrażania warunków korzystania z wód jako aktu prawa miejscowego”.

Główną przyczyną niesporządzenia projektu planu ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego administrowanego przez RGZW było niedopracowanie przez Prezesa KZWG planu ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju, którego ustalenia winny być uwzględnione w projekcie planu regionalnego.

3. Wg stanu na dzień 31.12.2010 r. RZGW zarządzał 330,76 km rzek, z których 246,4 km odcinków rzek zostało uregulowanych, a 43,4 km granicznego odcinka rzeki Odry wymagało pilnych prac regulacyjnych i utrzymaniowych, gwarantujących uzyskanie i utrzymanie głębokości szlaku żeglownego 1,80 m.

RZGW w badanym okresie nie zarządzał znajdującymi w administrowanym regionie wodnym międzywałami, wałami przeciwpowodziowymi i budowlami piętrzącymi, zbiornikami wodnymi o pojemności powyżej 2 hm³, suchymi zbiornikami wodnymi i polderami, gdyż należało to do obowiązków samorządów.

4. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację planowanych w 2008-2010 zadań w zakresie regulacji i utrzymania rzek oraz urządzeń wodnych, gdyż przy wykonaniu pełnego zakresu rzeczowego koszt ich realizacji był niższy od planowanego. Przesunięcie lub odstępianie od realizacji zadania spowodowane czynnikami obiektywnymi niezależnymi od RZGW.

I tak stwierdzono m.in., że w latach 2008-2010 zrealizowano:

- 4 zaplanowane zadania polegające na wykonaniu dokumentacji projektowej w zakresie regulacji 163,6 km granicznego odcinka rzeki Odry km 542,4-706,0 ze szlakiem żeglugowym, kosztem 958,5 tys. zł (52,5% zaplanowanych).
- 6 z 7 planowanych zadań w zakresie utrzymania 38,3 km rzek (z planowanych 54,8 km), kosztem 368,5 tys. zł (18,1% zaplanowanych). Powodem niezrealizowania zadania były wysokie stany wód uniemożliwiające podjęcie prac.
- wszystkie 4 zaplanowane zadania⁵ dotyczące budowy urządzeń wodnych, kosztem 7.159,3 tys. zł (86,0% planowanych),
- 11 z 13 zaplanowanych zadań dotyczących remontów i konserwacji urządzeń wodnych, kosztem 261,1 tys. zł (92,7% zaplanowanych). Przyczyną niewykonania 2 zadań było odstępianie wykonawcy od ich realizacji ze względu na wysokie stany wód na rzece Odrze.

⁵ przebudowa przejścia żeglownego pod mostem kolejowym na rz. Odrze Zachodniej km 35,59 (zachodnie przejście żeglowne) w Szczecinie (w 2008 r.), ubezpieczenie brzegu na odcinku ujścia Dąbskiej Strugi do rz. Regalica w Szczecinie (w 2009 r.), ubezpieczenie brzegu na odcinku ujścia Dąbskiej Strugi do rz. Regalica w Szczecinie oraz przebudowa i remont nabrzeża rz. Odra km 697,1 (brzeg prawy) w miejscowości Ognica (w 2010 r.).

5. Realizację zadań w zakresie prac utrzymaniowych i regulacyjnych, budowy urządzeń wodnych oraz ich konserwacji i remontów, Dyrektor RZGW zlecał do wykonania podmiotom zewnętrznym.

Zbadano udzielenie zamówienia publicznego *Przebudowa przejść żeglugowych pod mostem kolejowym na rz. Odrze Zachodniej w km 35,59 (zachodnie przejście żeglowne)* o wartości 5.697,2 tys. zł. Stwierdzono, że zamówienia udzielono w trybie przetargu nieograniczonego z zachowaniem zasad i trybu określonych w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo Zamówień Publicznych⁶, zgodnie z instrukcją wewnętrzną postępowania przy udzielaniu zamówienia publicznego⁷.

6. RZGW w ramach sprawowanego nadzoru nad prawidłowością gospodarowania wodami, przeprowadził 234 kontrole, w tym 232 kontrole w zakładach określonych w art. 9 pkt 25 *Prawa wodnego*. W 102 kontrolach stwierdzono nieprawidłowości i wydano zarządzenia pokontrolne, których realizację monitorowano, z tego w 92 - zrealizowano zalecenia, w 3 - wstrzymano ich wykonanie, z powodu uwarunkowań prawnych zaistniałych po wydaniu zarządzenia pokontrolnego, a w 7 - zaplanowano rekontrolę w IV kwartale 2011 i w 2012 r.

Roczne sprawozdania z wykonania zadań i planu działalności przedkładane były terminowo do Prezesa KZGW, który je akceptował bez uwag.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

Opracowanie warunków korzystania z wód regionu i wód zlewni regionu wodnego RZGW

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK oczekuje od Pana Dyrektora, w terminie miesięcznym od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o podjętych działaniach na rzecz ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

⁷ zarządzenie Dyrektora RGZW nr 9/2008 z 7.02.2008 r. w sprawie ustalenia instrukcji postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych w Regionalnym Zarządzie Gospodarki Wodnej w Szczecinie.